

Rámcový vzdělávací
program pro základní
vzdělávání (RVP ZV):
**Klíčové změny
a inovace**

Nový návrh RVP ZV přináší moderní přístup ke vzdělávání a vytváří podmínky pro kvalitnější a efektivnější výuku. Zde jsou hlavní změny a novinky:

Kompetenční zaměření

Nový RVP ZV je více orientován na rozvoj kompetencí, přičemž klade důraz na dosažení očekávaných výsledků učení (OVU) v klíčových uzlových bodech – 5. a 9. ročník (s výjimkou základních gramotností, kde jsou OVU vymezena i pro 3. ročník). Oproti dřívějším verzím byl text zjednodušen vypuštěním OVU pro první období ve 3. ročníku.

Zachování kontinuity

RVP ZV navazuje na předchozí verze, přičemž změny v terminologii byly provedeny jen tam, kde to bylo nezbytné. Nový návrh se snaží o plynulé přechody, aby byl snadno použitelný v praxi.

Důraz na osobnostní rozvoj

Struktura a obsah jednotlivých částí RVP ZV jsou navrženy tak, aby podporovaly komplexní osobnostní rozvoj žáků, včetně propojení vzdělávání s každodenním životem a reálnými kontexty.

Přístup zaměřený na školu jako celek

RVP ZV se nezaměřuje pouze na obsah, ale také na význam prostředí školy a pedagogických přístupů jako příležitostí pro rozvoj školy a její kultury.

Jasně rozdělení závaznosti a podpory

Nový RVP ZV jasně vymezuje, které části jsou závazné pro tvorbu ŠVP, a které slouží jako metodická podpora. K dispozici je i digitální verze v informačním systému, kde jsou propojeny závazné části s rozsáhlou metodickou podporou.

Rámcový učební plán a volitelnost

Zjednodušený rámcový učební plán nabízí školám větší flexibilitu při tvorbě ŠVP, což jim umožňuje lépe reagovat na specifické vzdělávací potřeby žáků a přispívat k dosažení co nejlepších výsledků.

Redukce vzdělávacího obsahu

Počet očekávaných výsledků učení (OVU) byl snížen, aby se školy mohly více zaměřit na společný základ znalostí a dovedností, kterých by měli všichni žáci dosáhnout. OVU jsou formulovány obecněji a bez duplicit, což přispívá k přehlednosti.

Aktuální obsah a vědecký pokrok

RVP ZV reflektuje nejnovější poznatky z pedagogiky, psychologie a vědeckých oborů, proto některé starší výsledky učení byly nahrazeny aktuálním vzdělávacím obsahem.

Klíčové kompetence a průřezová témata

Klíčové kompetence jsou nově vyjádřeny prostřednictvím OVU, což usnadňuje jejich propojení s konkrétním vzdělávacím obsahem. Průřezová témata byla redukována na tři a aktualizována, což tvůrcům ŠVP usnadňuje jejich začlenění do výuky.

Podpora základních gramotností

Základní gramotnosti jsou nově vymezeny, jejich OVU jsou viditelně označeny ve vzdělávacích oborech, což usnadňuje tvorbu a realizaci ŠVP směřující k lepším výsledkům žáků.

Fáze naplnění OVU

Každý uzlový bod OVU zahrnuje tři fáze:

Začátek: Základní zvládnutí problematiky bez plně rozvinutých dovedností.

Na cestě: Pokročilejší zvládnutí, rozvoj dovedností, postojů a znalostí.

Splněno: Plné zvládnutí požadovaných dovedností a znalostí.

Popis fáze „Splněno“ slouží jako měřítko pro učitele při posuzování, zda žák dosáhl požadovaných výsledků.

Příprava na revizi ŠVP

Školy dostávají příležitost využít nový návrh RVP ZV jako podklad pro analýzu a stanovení cílů rozvoje svého ŠVP, s jasně vymezenými závaznými cíli, kompetenčním zaměřením a podmínkami pro realizaci.

Tento nový návrh RVP ZV vytváří moderní a flexibilní rámec, který podporuje kvalitní vzdělávání a umožňuje školám lépe se přizpůsobit aktuálním potřebám žáků a společnosti.

1. Obecné části RVP ZV

Co se mění oproti jejich pojetí v současném RVP?

V rámci úprav obecných kapitol RVP ZV byla snaha o zestručnění a omezení deklaratorních pasáží, ale také naopak doplnění důležitých kontextů pro uplatnění požadavků RVP. Obecné kapitoly vysvětlují, že pro kvalitní výuku je důležitý nejen vzdělávací obsah, ale také podmínky a nastavení rozvinuté kultury a prostředí školy.

RVP ZV by měl být závazným podkladem a návodem pro tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP), proto obsahuje jenom takové pasáže, které jsou pro vedení školy a školní tým – tvůrce ŠVP důležité. Zpracování RVP ZV v digitální podobě umožňuje navázat závaznou část RVP ZV na přímo související metodickou podporu. Text také např. neopakuje, co je uvedeno v legislativě, ale odkazuje na ni.

2. Klíčové kompetence (KK)

Co se mění oproti jejich pojetí v současném RVP?

Vývoj vzdělávání i společenských potřeb potvrdil zásadní roli klíčových kompetencí při plánování a realizaci vzdělávání. Rozšířil se jejich počet a byly upraveny jejich názvy a obsah, aby lépe vystihovaly svůj smysl.

Hlavní směry revize RVP ZV a Zadání I. stanovilo 8 klíčových kompetencí – kromě stávajících 7 klíčových kompetencí byla doplněna kulturní kompetence.

O klíčových kompetencích hovoříme v jednotném čísle. Napříč všemi stupni vzdělávání mají být u žáků rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

- Klíčová kompetence k učení
- Klíčová kompetence komunikační
- Klíčová kompetence osobnostní a sociální
- Klíčová kompetence k občanství a k udržitelnosti
- Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní
- Klíčová kompetence k řešení problémů
- Klíčová kompetence kulturní
- Klíčová kompetence digitální

Zatímco RVP ZV 2021 obsahuje u každé klíčové kompetence pouze odrážkový výčet toho, co vše má žák v klíčových kompetencích zvládat, v návrhu RVP ZV 2024 jsou klíčové kompetence popsány jako důmyslně strukturovaný systém. Každá klíčová kompetence se skládá minimálně ze dvou až maximálně pěti očekávaných výsledků učení (OVU). Každý OVU má gradační charakter, který je vystihnout v uzlových bodech 5. a 9. ročníku. Realizace tohoto výstupu je pro školu závazná.

Každý OVU má popsanou vnitřní obsahovou strukturou pomocí komponent. V jednotlivých komponentách jsou popsány strategie učitelů, jak přistoupit k popsaným projevům žáků. Strategie učitelů jsou formulovány z pohledu učitele, tedy v 1. osobě jednotného čísla.

Projevy žáků slouží k pozorování, naplňování a ověřování očekávaných výsledků učení v jednotlivých klíčových kompetencích. Učitel z projevů žáků vybírá takové projevy, které odpovídají jejich individuálním potřebám. Jedná se o milník ve vývoji čili může nebo nemusí dojít k jeho rozvinutí ve sledovaném období. Klíčové kompetence je nutno chápat jako vzdělávací strategie při zpracovávání vzdělávacího obsahu oborů v ŠVP.

Díky zásadní inovaci a tomu, že je návrh obsahu RVP ZV připraven v informačním systému, je možné v něm vyznačovat vazby mezi jednotlivými očekávanými výsledky učení (OVU). Vazby mezi OVU vzdělávacích oborů a OVU klíčových kompetencí vyjadřují silný potenciál OVU vzdělávacího oboru pro rozvoj OVU klíčové kompetence. Z hlediska ŠVP a tvorby vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu nebo (jiné organizační formy) tyto očekávané výsledky učení identifikují soubory navržených vzdělávacích strategií, ze kterých si školy pro svůj ŠVP vybírají ty, které jsou pro ně nejlépe uplatnitelné.

Očekávané výsledky učení klíčových kompetencí se tedy do ŠVP rozpracovávají ve vazbě společně s oborovými OVU.

3. Základní gramotnosti – nový pojem

Pojem základní gramotnost se v současném RVP ZV 2021 nevyskytuje a zavádí se tedy nyní s novým návrhem. Na základě výchozích dokumentů a Zadáání I. byly vytvořeny 2 základní gramotnosti: čtenářsko-pisatelská a logicko-matematická.

Základní gramotnosti mají stejně jako klíčové kompetence své očekávané výsledky učení, kterých je možno dosahovat napříč všemi obory a u kterých jsou označeny vazby na OVU těch oborů, kde je pro danou základní gramotnost silný aplikační potenciál. Na rozdíl od klíčových kompetencí mají základní gramotnosti silné zázemí v "mateřských" oblastech Jazyk a jazyková komunikace a Matematika a její aplikace.

Každá základní gramotnost obsahuje charakteristiku. Ke každé základní gramotnosti jsou, podobně jako u kompetencí, přiřazeny komponenty základní gramotnosti, které obsahují projevy žáků. Základní gramotnosti jsou na úrovni 3., 5. a 9. ročníku popsány očekávanými výsledky učení. Na úrovni 5. a 9. ročníku jsou propojené s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů. Na úrovni 3. ročníku provazby neexistují a školy rozpracovávají tyto výsledky učení až na úrovni ŠVP.

Základní gramotnosti neobsahují strategie učitelů jako klíčové kompetence, ale vytváří zřejmý prostor pro rozvoj v oblasti čtenářství, pisatelství a logicko-matematického myšlení v konkrétních učebních úlohách.

Obsahová struktura základních gramotností je totožná jako u klíčových kompetencí.

4. Proměna průřezových témat (PT)

Co se mění oproti jejich pojetí v současném RVP?

Průřezová témata byla nově koncipována tak, aby do vzdělávání přinesla závažná, aktuální a celospolečensky významná témata, která umožňují žákům porozumět světu v jeho souvislostech a vzájemné provázanosti. Vedou žáky ke kritickému myšlení a sebereflexi, k utváření, rozvíjení a uplatňování vlastních hodnot a postojů a k porozumění své roli ve společnosti. Prohlubují citlivost k sobě samému, k druhým a ke světu a posilují přesvědčení žáka, že dokáže něco vlastním úsilím změnit.

Tři nově definovaná průřezová témata, Péče o wellbeing, Společnost pro všechny, Udržitelné prostředí, odpovídají třem liniím „k žákovi samotnému“, „ke společnosti“ a „ke světu“.

Všechna tři průřezová témata jsou definována očekávanými výsledky učení, jejichž znalostního základu žáci dosahují v různých vzdělávacích oborech. Všechny výsledky učení průřezových témat jsou současně provázány s klíčovými kompetencemi.

Průřezová témata je zapotřebí vnímat jako navzájem propojený celek, kde nelze zcela striktně od sebe oddělovat linie k sobě samému, ke společnosti a světu, ale jedná se o uspořádání obsahu společensky aktuálních a významných témat tak, že tvoří identifikovatelné celky, které zúročují znalostní základ žáků získávaný v jednotlivých oborech. Z tohoto důvodu jsou zde uvedeny vazby na stěžejní OVU oborů. To ovšem neznamena, že na úrovni ŠVP si školy nemohou OVU PT provázat s dalšími školními OVU oborů.

Průřezová témata byla zpracována tak, aby byl zdůrazněn jejich integrační potenciál, a to jak v samotném RVP ZV, tak pak při jejich rozpracování na úrovni ŠVP včetně jejich realizace, kdy je zachována možnost včlenění (integrate) do oborů, formou projektu nebo i samostatného předmětu.

5. Vzdělávací obory oblasti

Jazyk a jazyková komunikace

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Prolnuli jsme jednotlivé složky (komunikační, slohové, jazykové a literární).
- Posílili jsme komunikační přístup propojující všechny složky.
- Očekávané výsledky učení jsme formulovali s akcentem na aplikaci osvojených znalostí a dovedností.
- Aktualizovali jsme očekávané výsledky učení směřující do literární výchovy s důrazem na rozvoj čtenářské a pisatelské gramotnosti.

Anglický jazyk

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Vzdělávací obsah jsme přizpůsobili Doplnku ke Společnému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky (CEFR).
- Zohlednili jsme změnu cílové úrovně z A2 na B1 v plánování postupného rozvoje jazykových dovedností, aby bylo dosažení této úrovně realistické.
- Byl zapracován požadavek na výuku anglického jazyka od 1. ročníku.
- Zavedli se čtyři jazykové činnosti Recepce, Produkce, Interakce a nově Mediace, které odpovídají moderním požadavkům na jazykovou výuku.
- Aktualizovali jsme obsah s ohledem na praktické využití jazyka, například v reálných situacích každodenní komunikace.
- Posílili jsme důraz na práci s autentickými materiály.

Druhý cizí jazyk

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Zachovali jsme povinnost druhého cizího jazyka pro žáky na druhém stupni, přičemž jsme posílili podporu školám v jeho zavádění a realizaci.
- Cílovou úroveň jsme stanovili na A1 podle Společného evropského referenčního rámce (CEFR), aby byla dosažitelná při standardních podmínkách výuky.
- Aktualizovali jsme obsah tak, aby kladl větší důraz na základní komunikaci a praktické využití jazyka v každodenních situacích.
- Přidali jsme jazykové činnosti zaměřené na interkulturní porozumění a základní práci s autentickými materiály, které podporují schopnost žáků chápat kulturní rozdíly.
- Povinnost zařazení nejpozději od 7. ročníku zůstala zachována.
- Nabídka druhého cizího jazyka je omezena na tři jazyky: francouzský, německý a španělský.

Matematika a její aplikace

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Přizpůsobili jsme vzdělávací obsah globálnímu standardu UNESCO z roku 2020.
- Redukovali jsme náročnější témata, jako je pokročilá geometrie, a přidali základy pravděpodobnosti a kombinatoriky.
- Zdůraznili jsme využití matematiky v reálných kontextech.
- Došlo k pojmové i obsahové proměně okruhů (číslo a početní operace, měření a výpočty, geometrie v rovině a v prostoru, statistika a pravděpodobnost, algebra)

Informatika

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah zaměřený na informatické myšlení, práci s daty a řešení problémů pomocí technologií.
- Omezili jsme pokročilé prvky, jako je optimalizace programů, které byly přesunuty na střední školy.
- Přidali jsme základní porozumění principům strojového učení (AI).
- Oproti roku 2021 jinak nedošlo k zásadním změnám.

Člověk a jeho svět

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Zachovali jsme integrované pojetí oblasti, která zahrnuje témata z přírodovědných, společenských a kulturně-historických oblastí, i oblasti ochrany zdraví a bezpečí, aby žáci získávali ucelený pohled na svět kolem sebe.
- Akcentovali jsme propojení vzdělávacího obsahu s každodenním životem žáků a jejich zkušenostmi.
- Byl přidán okruh Lidé a svět financí zaměřený na základy finanční gramotnosti a odpovědného hospodaření; posílen okruh Člověk, jeho zdraví a bezpečí; v okruhu Lidé a čas směřujeme k vlastnímu bádání žáků, k objevování historických souvislostí v kontextu místa, kde žijí; v okruhu Rozmanitost přírody je více zastoupen prvek ochrany prostředí a udržitelnosti a zapojení badatelské výuky.

Hlavní tematické okruhy

1. Místo, kde žijeme

- Obsah je zaměřen na poznávání okolí, regionu a na vztah člověka k místu, kde žije.
- Důraz je kladen na orientaci v prostoru (např. práce s mapou) a na environmentální aspekty, jako je ochrana přírody v místním prostředí.

2. Lidé kolem nás

- Témata zahrnují základní pravidla soužití, mezilidské vztahy, práva a povinnosti jednotlivce.
- Posílili jsme důraz na prevenci rizikového chování a na komunikaci a spolupráci v různorodých kolektivech.

3. Lidé a čas

- Vzdělávací obsah propojuje historické poznání s kulturními tradicemi a současností.
- Přidali jsme důraz na zkoumání osobních a rodinných příběhů jako nástrojů pro pochopení historických souvislostí.

4. Rozmanitost přírody

- Tento okruh zahrnuje základy přírodovědných poznatků a porozumění přírodním procesům.
- Posílili jsme témata ochrany životního prostředí a významu udržitelného chování.

5. Člověk a jeho zdraví

- Témata se zaměřují na zdravý životní styl, bezpečné chování a osobní odpovědnost za své zdraví.
- Aktualizovali jsme obsah o nové přístupy k duševnímu zdraví a well-beingu.

Člověk a společnost

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Posílili jsme propojení obou oborů s aktuálními tématy, například lidská práva, demokratické hodnoty, fungování společnosti a globální výzvy.
- Zdůraznili jsme rozvoj kritického myšlení, práci s hodnotami a postoji žáků, zaměřili se na schopnost žáků reflektovat dějinné a společenské souvislosti.

Dějepis

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah, aby podporoval rozvoj historického myšlení.
- Přidali jsme badatelskou formu výuky a aktivní práci se zdroji.
- Využíváme dějepis k promýšlení řešení současných problémů a výzev.
- Jsou stanoveny dva tematické okruhy – Poznáváme minulost a Tvoříme dějiny.
- Vzdělávací obsah lze pojmout jak chronologicky, tak tematicky.

Občanská výchova

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah, posílili jsme témata zaměřená na odpovědný přístup občana a řešení životních situací, na demokratické hodnoty a potřeby budoucnosti.
- Přidali jsme kritické posuzování aktuálního dění a propojení s digitálním prostředím.
- Zaměřujeme se více na potřeby a životní zkušenosti žáka, vedeme žáky k sebereflexi a vlastní iniciativě, nově je součástí vzdělávacího obsahu zapojení do společensky prospěšné akce.
- Jsou stanoveny 3 tematické okruhy (Já ve společnosti, Odpovědný občan, Já a svět financí).
- Některá témata byla přesunuta do vzdělávacích oborů Výchova ke zdraví a bezpečí (prevence v oblasti osobního bezpečí, obrana státu) a Osobnostní a sociální výchova (kultivace osobnosti).

Geografie

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Geografie byla vyčleněna jako samostatná vzdělávací oblast, aby vynikla její jedinečná role v rozvoji prostorového vnímání, geografického myšlení a dovedností potřebných pro porozumění propojenému světu.
- Školní předmět nově nese název Geografie, v souladu s mezinárodním označením a mateřskou vědeckou disciplínou – podobně jako je tomu u fyziky či chemie. Změna názvu symbolizuje posun od popisného zeměpisu k analytické a syntetizující geografii, která propojuje přírodní a společenské souvislosti.
- Nově jsou propojeny fyzickogeografické a humánně-geografické aspekty, aby žáci lépe chápali vztahy mezi prostředím, společností a jejich vzájemným ovlivňováním.
- Je posílena práce s mapami, daty a digitálními technologiemi pro analýzu geografických informací. Žáci se učí s geografickými daty aktivně pracovat, interpretovat je a využívat pro řešení reálných problémů.
- Obsah byl aktualizován s ohledem na současné výzvy – klimatickou změnu, migraci, udržitelnost, rozvojové nerovnosti či globální propojenost světa.
- Výuka směřuje k rozvoji dovedností a postojů prostřednictvím aktivního učení, badatelských činností a zkušeností z reálného světa. Cílem je, aby žáci geografii nejen znali, ale také jí dokázali porozumět a využít ji při každodenním odpovědném rozhodování.
- Očekávané výsledky učení jsou nově formulovány modulárně, což dává školám větší volnost při volbě pořadí a tematického uspořádání učiva oproti dřívějšímu lineárnímu pojetí.

- Geografie je nově úžeji provázána s přírodovědnými, společenskovernými i technickými obory – zejména s informatikou, přírodopisem a dějepisem. Toto propojení podporuje komplexní porozumění světu a rozvojschopnosti žáků vidět souvislosti mezi různými oblastmi poznání.

Hlavní tematické okruhy

1. Základy fyzické geografie

- Témata zahrnují základní přírodní procesy, jako je pohyb zemské kůry, klima, hydrosféra a půdní systém.
- Důraz je kladen na pochopení vlivu přírodních procesů na život člověka a ekosystémy.

2. Sociální a ekonomická geografie

- Obsah je zaměřen na vztah mezi člověkem a jeho prostředím, například urbanizaci, dopravu, ekonomické aktivity nebo migraci.
- Posílili jsme důraz na pochopení globálních nerovností a na roli jednotlivců v udržitelném rozvoji.

3. Regionální geografie

- Témata zahrnují studium jednotlivých regionů světa, jejich přírodní, kulturní a ekonomické charakteristiky.
- V rámci ČR je kladen důraz na znalost krajů a specifík místního prostředí.

4. Geografické dovednosti

- Žáci se učí pracovat s geografickými daty, používat mapy, satelitní snímky, geografické informační systémy (GIS) a další digitální nástroje.
- Posílili jsme dovednosti zaměřené na analýzu a interpretaci prostorových informací.

Člověk a příroda

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Ze vzdělávací oblasti byl vyjmut vzdělávací obor Geografie. Vzdělávací oblast Člověk a příroda nyní zahrnuje obory Fyzika, Chemie a Přírodopis, které mají čistě přírodovědný charakter.
- Větší důraz na aktivní poznávání a badatelský přístup. Žáci jsou v rámci oborových OVU vedeni k formulování otázek a hypotéz, experimentování, práci s přírodovědnými daty.
- Integrace aktuálních témat, jako jsou klimatická změna, udržitelnost a ztráta biodiverzity.
- Posílení postojových a etických aspektů přírodovědného vzdělávání. V konkrétních tématech (např. ochrana přírody, využívání chemických látek) došlo k posílení principů udržitelnosti (spojení přírodovědných, sociálních a ekonomických aspektů).
- Zdůraznění propojení s běžným životem žáků důrazem na aktuální přírodovědná a společenská témata.

Fyzika

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah s důrazem na praktické aplikace fyzikálních poznatků v každodenním životě.
- Přidali jsme aktuální témata.
- Posílili jsme badatelské přístupy, které podporují rozvoj dovedností, jako je formulace hypotéz, měření a analýza výsledků.
- Posílili jsme praktickou činnost žáků; omezili jsme nadbytečné teoretické učivo, aby bylo přístupnější a lépe odpovídalo věku žáků.
- Došlo k proměně okruhů (vlastnosti látek a měření veličin, pohyb, síly a energie, zvuk a světlo, elektřina a magnetismus, mikrosvět a makrosvět).

Chemie

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Proběhla důkladná revize tak, aby nové pojetí reflektovalo multidisciplinární pohled a došlo k přechodu od pohledu čistě polytechnického.
- Vzdělávací obsah jsme zaměřili na rozvoj chemické gramotnosti prostřednictvím důrazu na aktivní činnost žáků, obsahových kontextů, udržitelnosti, využívání digitálních technologií a v neposlední řadě důrazem na experimentální činnost.
- V rámci příklonu k multidisciplinárnímu přístupu došlo k přestrukturování obsahu do celků umožňujících konstruktivisticky pojatou výuku.
- Prostřednictvím formulací očekávaných výsledů učení byl zvýšen důraz na rozvoj vyšších myšlenkových operací žáků.

Přírodopis

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Posílili jsme vazbu mezi poznatky z přírodopisu a reálným světem, například v oblasti zdraví, biodiverzity a ochrany životního prostředí.
- Zdůraznili jsme pohled na člověka jako součást přírody, etiku (v oblasti welfare hospodářských zvířat nebo otázek genové editace) a vztah k přírodě.
- Omezili jsme faktografický obsah (zejména důraz na taxonomii), aby se žáci mohli více soustředit na pochopení základních konceptů a principů.
- Zdůraznili jsme souvislost mezi udržitelným hospodařením a ekosystémy, nově se objevují OVU zaměřené na obnovu přírody, péči o přírodu a řešení klimatické změny.
- Do Přírodopisu jsme zařadili pouze očekávané výsledky učení související s biologií člověka (fungování tělních soustav, buňky, imunity) v kontextu porovnání s jinými skupinami živočichů, aplikace jsou zařazeny v oboru Výchova ke zdraví a bezpečí.

- Okruhy vychází z 5 klíčových oborových konceptů (živé struktury a jejich funkce, organismy a prostředí, rozmnožování a dědičnost, evoluce a rozmanitost, dynamická planeta), běžně používaných v zahraničí.

Člověk, zdraví a bezpečí

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Rozšířili jsme obsah vzdělávací oblasti o aktuální bezpečnostní problematiku, pojem „bezpečí“ je promítnut do názvu vzdělávací oblasti i do názvu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a bezpečí.
- Zdůraznili jsme kontinuální formování zdravotní, pohybové a bezpečnostní gramotnosti, které jsou nutným předpokladem pro zodpovědný přístup k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí.
- Posílili jsme důraz na celostní pojetí zdraví, wellbeing a rozvoj dovedností vedoucích ke zdravému životnímu stylu.

Tělesná výchova

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Posílili jsme důraz na všestranný rozvoj pohybových dovedností žáků s ohledem na jejich individuální možnosti a na rozvoj klíčových kompetencí.
- Zdůraznili jsme význam pravidelné pohybové aktivity pro fyzické a duševní zdraví.
- Přidali jsme témata zaměřená na bezpečné chování při sportu a prevenci úrazů.
- Je akcentována potřeba vytvořit u žáka kladný postoj k pohybu jako k základní životní potřebě.
- Byl zachován okruh Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova, který plně respektuje základní vymezení tělesné výchovy, ovšem s ohledem na účast žáků s potřebou uplatnění podpůrných opatření.

Výchova ke zdraví a bezpečí

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah tak, aby odpovídal současným společenským výzvám a potřebám v oblasti podpory zdraví a ochrany bezpečí.
- Jsou stanoveny 4 tematické okruhy: Ochrana a podpora zdraví, Denní režim, Osobní bezpečí, Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu.
- Zdůraznili jsme celostní přístup ke zdraví a bezpečí, podporu wellbeingu a duševního zdraví v propojení na režim a kulturu školy.

- Posílili jsme prožitkové učení zajišťující provazbu vzdělávacího obsahu s každodenním životem žáků a jejich praktickými zkušenostmi.
- Zvýšenou pozornost věnujeme aktuálním otázkám genderu, ochraně osobního bezpečí v digitálním prostředí a prevenci závislostí.
- Posílili jsme bezpečnostní témata zaměřená na ochranu zdraví a zajištění bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu.
- Převzali jsme a zapracovali do oboru některá témata ze vzdělávacích oblastí Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a svět práce (prevence v oblasti osobního bezpečí, obrana státu, biologie člověka, příprava pokrmů aj.).
- Zdůraznili jsme podporu celkového rozvoje každého žáka a jeho vedení k celoživotní potřebě aktivně uplatňovat zdravý a bezpečný způsob života.

Umění a kultura

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Oblast je spoluvytvářena obsahy dramatické, filmové, hudební, taneční a pohybové a výtvarné výchovy. Přibližuje tak žákům diverzitu umělecké tvorby a kulturních projevů, zároveň pestrostí nabízených činností a aktivit vychází vstříc jejich individuálním potřebám a komplexnějším pojetím výrazněji přispívá k naplňování klíčových kompetencí.
- Rozčlenili jsme obsahy výtvarné, hudební, dramatické, taneční a pohybové a filmové výchovy do dvou vzdělávacích oborů: Výtvarná a filmová výchova a Hudební, taneční a dramatická výchova. Zároveň zdůrazňujeme propojenost obsahů uměleckého vzdělávání, jejich vzájemné vztahy.
- Pluralitu obsahů podporujeme i pluralitou metod a forem – kontinuální výuku lze doplnit workshopy, projekty, komplexními tematickými bloky apod.
- Při dosahování očekávaných výsledků učení zdůrazňujeme významnost spolupráce s dalšími aktéry vzdělávání – neformálním vzděláváním, kulturními a uměleckými institucemi, spolky, umělci z praxe atd.
- Vytváříme příležitosti k sebepoznání, seberealizaci, participaci na společném díle, na uměleckém a kulturním dění školy, komunity, místa.

Výtvarná a filmová výchova

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Zvýraznili jsme propojenost výtvarného a filmového umění.
- Rozšířili jsme škálu vizuálních prostředků pro seberealizaci žáků a pro vizuální vyjádření jejich jedinečných vjemů, pocitů a prožitků.
- Umožňujeme žákům zažít celý tvůrčí proces, a to od autorského záměru přes jeho realizaci až k reflexi, sdílení a prezentaci výsledků.
- Rozvíjíme schopnost žáků vnímat a reflektovat umělecká díla a projevy běžné vizuální produkce a tvůrčím způsobem na ně reagovat
- Hlavními tematickými okruhy jsou: Vlastní tvorba a její sdílení, Recepce a reflexe uměleckého díla, Kulturní povědomí a jednání.

Hlavní tematické okruhy

1. Výtvarná tvorba

- Témata zahrnují malbu, kresbu, prostorové vyjadřování a další tradiční výtvarné techniky.
- Posílili jsme zaměření na experimentování s různými médii a materiály.

2. Vizuální kultura a filmová výchova

- Témata zahrnují analýzu obrazových sdělení, kritické hodnocení vizuálních médií a tvorbu filmového obsahu.
- Žáci se učí rozlišovat různé druhy vizuálních komunikací a chápat jejich společenské dopady.

3. Kreativita a osobní vyjádření

- Podporujeme rozvoj individuálního výrazu a tvůrčího přístupu žáků.
- Posílili jsme propojení výtvarných a filmových projektů s reálnými problémy a tématy ze života.

Úpravy na základě veřejné konzultace

- Na základě zpětné vazby jsme doplnili konkrétní příklady aktivit, jako je tvorba krátkých filmů, práce s fotografií nebo digitální grafika.
- Aktualizovali jsme obsah o propojení tradičních výtvarných technik s digitálními technologiemi.
- Posílili jsme důraz na propojení vizuální tvorby s analýzou mediálního sdělení, například reklamy nebo sociálních médií.

Hudební, taneční a dramatická výchova

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Integrovali jsme obsahy hudební, taneční a pohybové a dramatické výchovy, zvýraznili jsme vzájemnou propojenost performativních uměleckých oborů.
- Posílili jsme kompetenční pojetí oboru, důraz na komplexní osobnostní a sociální rozvoj žáka prostřednictvím tvůrčích, interpretačních i reflexivních činností.
- Umožňujeme žákům zažít celý tvůrčí a interpretační proces, a to od autorského záměru přes jeho realizaci až k reflexi, sdílení a prezentaci výsledků.
- Akcentujeme činnostní a zkušenostní pojetí oboru – hru, experiment, reprodukční, interpretační a tvůrčí činnosti jako prostředek žákovy sdělení a sebevyjádření, reflektované setkávání s uměleckými díly, živým uměním a kulturou.
- Zdůrazňujeme propojení poznatkového a pojmového učení s žákovými činnostmi a zkušenostmi, s reflexí, zpětnou vazbou, poučenější analýzou uměleckých děl.
- Podporujeme žákovu volbu vlastních cest a rolí v tvůrčím a interpretačním procesu a vyjádření.

- Podporujeme kontakt žáka s živým uměním, rozvíjíme jeho schopnosti vnímat a reflektovat umělecká díla a reagovat na ně ve svých tvůrčích činnostech.
- Podporujeme zapojení žáka do kulturního dění ve škole, místně ukotvené učení, ve vyšších ročnících klademe důraz i na širší umělecký a kulturní rozhled přesahující místo a region, kde žák žije.
- Graduujeme žákovy činnosti od činností zaměřených na propedeutiku a získávání základních specificky oborových dovedností ke komplexním činnostem integrujícím více oborů, projektům apod.
- Obor je rozdělen do tří tematických okruhů: Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení, Recepce a reflexe uměleckého díla, Kulturní povědomí a jednání.

Hlavní tematické okruhy

1. Hudební výchova

- Témata zahrnují hudební interpretaci, tvorbu a poslech.
- Přidali jsme důraz na rozmanitost hudebních žánrů a kulturních tradic.

2. Taneční výchova

- Témata zahrnují základy pohybového vyjádření a taneční improvizace.
- Posílili jsme propojení tanečních aktivit s poznáváním různých kultur a jejich tradic.

3. Dramatická výchova

- Témata zahrnují herectví, improvizaci a dramatické hry.
- Posílili jsme obsah zaměřený na rozvoj komunikačních dovedností a týmové spolupráce.

Člověk, jeho osobnost a svět práce

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- V rámci této vzdělávací oblasti jsme vytvořili dva vzdělávací obory: Osobnostní a sociální výchova, Polytechnická výchova a praktické činnosti.
- U Osobnostní a sociální výchovy jsme zdůraznili její význam pro rozvoj sociálně-emočních dovedností a osobnostního růstu žáka
- Vyčleněním oboru Polytechnická výchova a praktické činnosti byl zdůrazněn nejen význam manuálních dovedností, ale i technické tvořivosti a vztahu k práci.
- Oba obory mají kontinuální výsledky učení pro první i druhý stupeň.

Osobnostní a sociální výchova

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Osobnostní a sociální výchovu jsme rozšířili o přípravu na budoucí výzvy světa práce.
- Posílili jsme obsah zaměřený na sebereflexi, řešení konfliktů, spolupráci a komunikaci, které podporují rozvoj klíčových kompetencí žáků.
- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah tak, aby více reflektoval potřeby dnešní společnosti, například témata wellbeing, psychická odolnost nebo vytváření pozitivního postoje k sobě samému.
- Vzdělávací obsah jsme koncipovali s ohledem na využití vzdělávacích strategií, jako je kooperativní učení, řešení modelových situací a projektové vyučování.
- Očekávané výsledky učení jsme zařadili do okruhů: Osobnostní rozvoj, Sociální a etický rozvoj, Kariérový rozvoj.

Hlavní tematické okruhy

1. Sebepoznání a seberozvoj

- Zaměřeno na pochopení vlastních emocí, hodnot a cílů.
- Témata zahrnují budování psychické odolnosti, práci s emocemi a základy efektivní sebereflexe.

2. Sociální dovednosti

- Témata zahrnují efektivní komunikaci, spolupráci a řešení konfliktů v různých situacích.
- Posílili jsme praktické aktivity zaměřené na rozvoj empatie, aktivního naslouchání a týmové práce.

3. Hodnoty a etika

- Obsah je zaměřen na rozvoj morálních hodnot, zodpovědného rozhodování a pochopení různorodých etických přístupů.
- Žáci se učí rozpoznávat a respektovat odlišnosti, přičemž klademe důraz na prevenci diskriminace a šikany.

4. Psychické a sociální zdraví

- Témata zahrnují wellbeing, prevenci stresu, zvládání krizových situací a rozvoj zdravého životního stylu.
- Posílili jsme obsah zaměřený na digitální wellbeing a bezpečnost v online prostředí.

5. Občan a společnost

- Témata zahrnují odpovědné občanství, aktivní zapojení do společnosti a spolupráci na komunitních projektech.
- Posílili jsme důraz na mediální gramotnost, například rozpoznávání dezinformací a kritickou práci s informacemi.

Polytechnická výchova a praktické činnosti

Co se mění oproti pojetí v současném RVP?

- Aktualizovali jsme vzdělávací obsah tak, aby více odpovídal moderním potřebám, například využívání vhodných technologií s důrazem na udržitelný přístup k prostředí, ve kterém žáci žijí.
- Posílili jsme propojení praktických činností s každodenním životem žáků, aby rozvíjeli dovednosti užitečné pro běžný život i budoucí profesní uplatnění.
- Ve společném základu nyní nejsou volitelné okruhy, tak jako v předchozí verzi (na 2. stupni), škola je však může dále realizovat nad rámec společného základu, např. jako doplněk přírodních věd (pěstivelské a chovatelské práce) či výchovy ke zdraví (příprava pokrmů) apod.
- Ve společném základu jsou stanoveny 3 okruhy: Práce s technickým materiálem a technická tvořivost, Péče o domácnost a zahradu, Konstrukční činnosti a automatizace.

Hlavní tematické okruhy

1. Řemeslné a manuální dovednosti

- Témata zahrnují základní techniky práce s materiály, jako je dřevo, kov, papír nebo textil.
- Důraz je kladen na přesnost, bezpečnost práce a rozvoj jemné motoriky.

2. Technická tvořivost a inovace

- Žáci se učí základům technického myšlení, například návrhu a sestavování jednoduchých konstrukcí nebo výrobků.
- Posílili jsme obsah zaměřený na moderní technologie, například využití digitálních nástrojů nebo robotiky.

3. Práce s přírodními materiály a péče o prostředí

- Témata zahrnují základy péče o zahradu, chov domácích zvířat a využití přírodních zdrojů.
- Posílili jsme důraz na udržitelnost a environmentální odpovědnost, například recyklaci nebo šetrné nakládání s materiály.

4. Praktické činnosti pro život

- Témata zahrnují základy hospodaření, plánování, vaření nebo péči o domácnost.
- Posílili jsme propojení těchto dovedností s rozvojem finanční a spotřebitelské gramotnosti.

Závěrečné shrnutí

Nový návrh RVP ZV klade důraz na moderní přístupy ke vzdělávání, které:

- Podporují rozvoj klíčových kompetencí a gramotností.
- Vytvářejí podmínky pro flexibilní přizpůsobení vzdělávacích programů potřebám žáků a škol.
- Reflektují aktuální společenské výzvy, jako je udržitelnost, digitální gramotnost a well-being.

Změny přispívají k vytvoření přehlednějšího a efektivnějšího rámce, který umožňuje lépe podporovat osobnostní rozvoj žáků a jejich připravenost na životní výzvy.

Verze aktuální k 11/2025

Národní pedagogický institut České republiky
npi.cz